

SANDNES SYKEHUS 1790 -1792, DET FØRSTE SYKEHUS PÅ HELGELAND

I 1790 ble dr. Georg Jessen ansatt som Nordlands Amts første og eneste lege med bopel på Sandnes ved Sandnessjøen. Det var da meningen å opprette et foreløpig sykehus på Sandnes, «hvorhen de med venerisk sykdom befengte mennesker skulle, etter bekjentgjørelse av fogden, 6 til 8 ad gangen henbringes, og enten selv medbringe sengeklær og kost eller understøttes dermed.» Denne forsøksdriften var igangsatt etter forslag fra prost Erik Gerhard Schytte i Bodø.

Etter to års håpløse forsøk på å helbrede de venerisk syke, reiste dr. Jessen og sykehuset ble nedlagt.

Dette ser ut til å være den første spede begynnelse til sykehusdrift i Nordland.

SKJEI SYKEHUS 1810 – 1843, DET ANDRE SYKEHUS PÅ HELGELAND

I 1810 flyttet amtskirurg Johan Fredrik Winther til gården Skjei ved Alstahaug. Noe særskilt sykehus ble ikke bygget, men et av gårdens hus ble tatt i bruk som sykestue. I følge jubileumsskrift for Nordland Sentralsykehus av 1977, lå driften av Bodø sykehus nede i deler av denne perioden.

SKJEGGESNES SYKEHUS 1843 – 1865, DET TREDJE SYKEHUS PÅ HELGELAND

I 1843 ble Mathias Albert Brock utnevnt til ny distriktslege med bolig på Skjeggesnes, hvor amtsykehuset ble innrettet i et av gårdens gamle hus. Husene var lite egnet. Det foreligger rystende beretninger om hvordan forholdene var: Trekkfullt, grunnen under bygningen var delvis stinkende av gammel urenlighet, uten avløp, klosettluft, mangel på anledning til badning, sengene stadig oppfylt av utøy, foruten lus og veggutøy som daglig myldret fra gulv og vegger.

For å løse en del av problemene ble stadig større del av legens egen bolig tatt i bruk som sykerom og var på det meste belagt med opptil over 20 pasienter. Et bryggerhus ble brukt til operasjonsstue. På tross av gode forsetter og forsøk kom sykehuset i stort vanry.

Arbeidet for et nytt sykehus ble derfor tatt opp, men det gikk sent. I 1858 ble dr. Karl Hansen ansatt som distriktslege og sykehuslege. Han var en dyktig og virksom mann og rådet til at gården Søvik Indre ble innkjøpt og der bygget nytt sykehus.

Det sto ferdig og velutrustet klart til bruk i 1865.

SØVIK SYKEHUS 1865 – 1926, DET FJERDE SYKEHUS PÅ HELGELAND

Det nye Søvik sykehus ble tatt i bruk i 1865 med ca. 36 senger og var for sin tid et vakkert anlegg.

Dr. Johan Stang kom til Søvik i årsskiftet 1866/67 og virket der til sin død i 1877.

I 1905 ble det opprettet egen overlegestilling på sykehuset, tidligere hadde distriktslegen også vært sykehuslege. Dr. Gerhard Johan Winge ble den nye og første overlege. Han var der til 1912.

I 1917 ble Ragnvald Bakke ansatt som overlege ved Søvik sykehus og kom da midt opp i arbeidet med å planlegge det nye sykehuset i Sandnessjøen.

SANDNESSJØEN SYKEHUS 1926 – 1983, DET FEMTE SYKEHUS PÅ HELGELAND

Det første vedtak om bygging av sykehus i eller ved Sandnessjøen ble gjort av Nordland Amtsting i 1916. Det ble nedsatt en komite som utarbeidet planer og disse foreløpige planer forelå i 1917.

Vedtaket om bygging ble gjentatt i 1918 og byggekomite ble oppnevnt.

Før sykehussaken kom så langt hadde stridens bølger stått høyt i Amtstinget, idet sykehusbyggingen i Nordland ble foreslått løst ved bare utbygging av et sentralsykehus i Bodø. Mot denne planen gikk

ordførerne fra Helgeland med Barth-Heyerdahl og Nikolaisen i spissen, likeså ordførerne fra Lofoten, Vesterålen og Ofoten. Det ble så vedtatt å bygge nye sykehus i Bodø, Stokmarknes og Sandnessjøen.

Sykehuset sto ferdig i september 1926 og ble åpnet 5. oktober 1926.

Sandnessjøen sykehus hadde en 800 m² grunnflate pr. etasje og har 3 etasjer, kjeller og loft. Overlegebolig, kapell med obduksjonsrom, dyrestall og garasje ble ferdig noe senere. Sykehuset og disse bygninger kostet til sammen ca. kr. 2.300.000,00.

Sykehuset var beregnet på 75 senger, hertil kommer bolig for assistentlege, søstre, elever og annen betjening.

Betjeningen bodde i sykehuset.

Betjeningen i det nye sykehuset i 1926 var totalt 24 personer.

Allerede fra 1931 hadde sykehuset så stort overbelegg at det måtte tas i bruk betjeningsværelser i sykehuset til sykerom og man måtte gå over til å leie rom til betjeningen ute i byen.

Man regnet med at sykehuset i 1939 fikk plass for et normalbelegg på 120 pasienter.

Etter hvert ble en del sykerom tatt i bruk til kontorer, undersøkelsesrom m.v. og kapasiteten gikk noe ned.

Søsterhjemmet (funksjonærboligen) ble tatt i bruk i 1939.

Bygningen er på 550 m² grunnflate med sokkeletasje + 2 etasjer og det ble i 1946/47 innredet 7 hybler i kvistetasjonen.

Boligen hadde en leilighet, som ble disponert for en reservelege og for øvrig hybler for sykepleiere, elever og annet personale.

Andre boliger for reservelege og overlege ble også anskaffet i 1936 og 1957.

Sykehuset ble fram til 1939 drevet av Nordland fylkes Medisinalfond.

Fra 01.01.1939 ble driften overtatt av fylkeskommunen.

Sykehuset hadde blandet belegg med kun kirurgisk overlege frem til 1951.

1. august 1951 fikk sykehuset egen røntgenavdeling med røntgenolog som overlege.

Dette var det eneste sykehuset på Helgeland inntil Rana og Vefsn fikk sykehus etter siste krig.

Fylkestinget fattet i 1954 de nødvendige vedtak om å godkjenne planer for et 1. byggetrinn med utvidelser og ombygging.

Planene gikk i korthet ut på forlengelse av sykehuset med 2 fløyer.

Nybygget kunne tas i bruk i løpet av september/oktober 1957.

I forbindelse med påbyggingen og ombyggingen i 1956/57 kom også medisinsk overlege og sykehuset ble 3-delt.

SANDNESSJØEN SYKEHUS 1983 – SYKEHUS NUMMER SEKS PÅ ALSTENØYA

Sandnessjøen sykehus flyttet inn i nytt bygg i 1983.

Nybygget er bygd sammen med de eldre bygningene fra 1926 og 1957.

HELGELANDSSYKEHUSET HF:

Fra 2002 ble Sandnessjøen sykehus en del av Helgelandssykehuset HF sammen med sykehusenhetene i Rana og Mosjøen.

Sykehusenheten i Sandnessjøen benevnes:

HELGELANDSSYKEHUSET SANDNESSJØEN.

Notatet er sammenstilling av div. notater, skriftlige fremstillinger og foredrag/taler bl.a. fra åpningen av Sandnessjøen nye sykehus i 1983, skrevet av/holdt av tidligere direktør ved Sandnessjøen sykehus Svein Bjørnvik.

Notatet/sammenstillingen er ført i pennen av og ajourført av:

Marit Hermstad

Rådgiver ved Helgelandssykehuset HF

Ansatt v/Sandnessjøen sykehus fra des. 1984, nå Helgelandssykehuset HF, i ulike rådgiver- og lederstillinger